

דברי חכפר

אף פעם אי אפשר לדעת מה אנשים
עוברים, ולפעמים דווקא האנשים
עם החיוכים הכי גדולים
מתקשים הכי הרבה, אז היו נחמדים

♥ נפלאות התבונה

גיליון מס. 2942 * ח אלול תשפ"ו * 21 באוגוסט 2026
כפר הנשיא * עלון פנימי

עורכת: דורית צחור dorittb1963@gmail.com

על האדריכל פרדי כהנא, תקציר מתוך כתבה בעתון "קיבוץ", לקראת אירוע הוקרה לפרדי בן ה-99

רעיונות רבים שנרשמו בעיפרון ובעט, והוטבעו על נייר באמצעות העתק שמש, המחישו בעבר הרחוק איך אמור התוצר המתפתח של המרחב הקיבוצי להיתפס בעיני חברה משימתית קולקטיבית.

תוכנית של מבנה, מתחם, שכונה או יישוב, על מפרטיהם, התבשלה תחילה כחלום במוחו של המתכנן, עברה הליכי עיון ודיון, שינוי ושיפור כדי שתתאים לצורכי התקופה, המקום, המרחב הפיזי – הציבורי והפרטי. מאז זרם הרבה דיו על שולחן השרטוט, ומשם אל הדגם התלת ממדי, המחשב והמדפסת, ואל ההדמיות הצבעוניות.

באירוע ההוקרה לפרדי כהנא, חבר בית העמק, בהגיעו לגיל 99, אדריכל פורה וחוקר שהטביע חותמו על תכנון של חיים קיבוציים במשך עשרות שנים, שמתקיים ביום שישי 14.8.26 בבית העמק, יינשאו דברי הוקרה, ברכות, הרצאות קצרות, ויתקיים סיור בין המבנים הציבוריים שתיכנן בקיבוץ.

אני לא מחכה ללונדון

האדריכלית ד"ר עידית שכנאי רן, שמחקרה על מרחב ואדריכלות בקיבוץ רגע לפני המשבר, התפרסם בספר "הנה ימים באים" (הוצאת הקיבוץ המאוחד, 2023), מתייחסת לכך ש"מעטים הם האדריכלים שהשפיעו לא רק על תכנון מבנים, אלא גם על הדרך שבה אנו מבינים פרק שלם בתולדות ההתיישבות והאדריכלות בישראל. האדריכל פרדי כהנא הוא ללא ספק אחד מהם."

הוא זכה להתמודד עם כל קנה מידה של תכנון – מתוכנית המתאר הכללית לקיבוץ, דרך תכנון מבני הציבור, מגורים ומשק ועד למבנים זעירים ופשוטים כמו חדר סניטרי, מכבסה או מתבן.

להערכתה, "פרדי תרם תרומה מכרעת לעיצוב המרחב הקיבוצי בישראל. במשך יותר משלושה עשורים היה מהאדריכלים הבולטים של התנועה הקיבוצית, והיה שותף לתכנונם ולעיצובם של עשרות קיבוצים חדשים

ומתחדשים, אבל תרומתו חרגה הרבה מעבר לעשייה התכנונית באמצעות ספרו פורץ הדרך 'לא עיר לא כפר: האדריכלות של הקיבוץ 1910–1990' (הוצאת יד טבנקין והמועצה לשימור אתרי מורשת בישראל, 2011).

לעשייתו נוספה תרומתו העיונית להקמת ארכיון התכנון והאדריכלות של הקיבוץ ביד טבנקין, ולעשרות מאמרים ויוזמות מחקר, בהניחו את התשתית לחקר האדריכלות הקיבוצית ולשימור מורשת תכנונית בעלת חשיבות לאומית ובינלאומית.

כהנא במשרדו בקיבוץ, 2013 | צילום: מיכאל יעקובסון

חדווה גדולה ליצירה

מיכאל יעקובסון, אדריכל וגיאוגרף, שמפרסם בקביעות מאמרים על אדריכלות בדגש על זו הנוצרת בקיבוצים, מסביר את הרקע לאירוע המכבד: "לפרדי כהנא סיפור חיים מרתק, שלמרות הכאב העצום שמצוי ביסודו, הקפיד לכל אורך חייו להתבונן אל העתיד עם שפע של אמונה אידיאולוגית מבוססת וחדווה גדולה ליצירה ולבנייה."

הוא נולד בצ'כיה בשם פריץ קאהן ובגיל 12 נפרד לנצח מהוריו שנספו מאוחר יותר בשואה ונשלח במסגרת ה"קינדר טרנספורט" לקרובי משפחה בלונדון. בבירת אנגליה הוא גדל, התחנך וקיבל את הכשרתו כאדריכל. במקום להישאר בסביבה הבטוחה, היציבה והמוכרת, בחר להגר למדינת ישראל הצעירה. הוא

הצטרף למייסדי קיבוץ בית העמק שבגליל המערבי, בו הוא הקים משפחה לתפארת ובו הוא חי ופועל עד היום, 72 שנה מאוחר יותר.

חדר האוכל של בית העמק | צילום: מיכאל יעקובסון

מעטים האדריכלים שהשפיעו לא רק על תכנון מבנים, אלא גם על הדרך שבה אנו מבינים פרק שלם בתולדות ההתיישבות והאדריכלות בישראל. פרדי כהנא הוא ללא ספק אחד מהם

"המקרה של כהנא הוא יוצא דופן; כאדריכל בקיבוץ הוא זכה להתמודד עם כל קנה מידה של תכנון – החל מתוכנית המתאר הכללית לקיבוץ, דרך תכנון מבני הציבור – גדולים וקטנים, מבני מגורים ומשק ועד למבנים זעירים ופשוטים כמו חדר סניטרי, מכבסה או מתבן. כך הוא תכנן את קיבוצו וכך הוא תכנן בעוד עשרות רבות קיבוצים בכל רחבי ישראל, מיוטבתה שבדרום הערבה ועד מרום גולן שבצפון הגולן.

לבד מאלה הוא השקיע מאמצים רבים בפיתוח ובשכלול התכנון הקיבוצי – ארגן התכנסויות ודיונים תיאורטיים ומעשיים, והקפיד לפרסם את הדברים בשורה ארוכה של חוברות וניירות עמדה. בשנותיו האחרונות פנה לסיכומים שהוקדשו לתכנון הקיבוצי השיתופי: הוא כינס אוסף שהופקד ביד טבנקין וכן פרסם את ספרו המקיף "לא עיר לא כפר."

"כיום, פועלו של כהנא רלוונטי עבורנו מאין כמוהו בעיקר בשני מישורים: האחד הוא פועלו הרחב, הפורה והמגוון שיכול לתת השראה לכל אדריכל באשר הוא, צעיר ומבוגר. אך העניין המרכזי הוא העיסוק של כהנא בחברה אוטופית והניסיון לשקף אותה בממד הפיזי, האדריכלי. בתקופה שבה אנו חיים, שבה המציאות המוכרת לנו מתערערת וערכים ומוסר מטשטשים, וגם עתידו של המקום הזה אינו ברור ובטוח, העניין של כהנא ועמיתיו במחלקות התכנון של התנועות הקיבוציות – בכוחו לעודד קריאה חדשה של המציאות וניסיון להגדיר ולנסח חזון חדש-ישן לעתידו של המקום."

עב"ם נוחת במדשאה

על אחד המבנים שתכנן והוא גאה בו, בית בוכנולד בנצר סירני, סיפר כהנא ליעקובסון: "למדתי אדריכלות באנגליה אחרי מלחמת העולם, והסטודנטים ניסו ליצור אדריכלות אוטופית. חלק מזה הבאתי לארץ אחרי שעליתי ב-1954. היום קוראים לזה 'ברוטליזם'. את הבניין יצרתי החל מתכנון הסביבה, דרך הבניין עצמו ועד ידית הדלת, על פי המודולור של לה-קורבוזיה. גם את הקונסטרוקציה תכננתי בעקבות דגם 'בית הדומינו' של לה-קורבוזיה, שבו עמודי פלדה נושאים את הרצפה והגג והקירות עשויים בנייה קלה."

יעקובסון מעיד: "כהנא תכנן את המבנה בכישרון רב. השכיל ליישר קו עם העולם ולבנות בזמן אמת פרויקט שהיה עכשווי לזמנו, "ומוסיף: "כהנא הוא מהאדריכלים הבוודיים בעולם שאחראי לתכנון חלקים עיקריים מהיישוב שבו הוא גר, ואלה ספוגים באידיאולוגיה של החברה השיתופית. הבולטים בין אלה שתיכנן בקיבוצו, הם בית הכנסת, אתרי ההנצחה וחדר האוכל, שהוא גולת הכותרת של יצירתו."

ואיזה רעיון מקורי של פרדי כהנא לא מומש? בתחילת שנות ה-1990, כשהוחלט על שימור החצר ההיסטורית, הקואופרציה במרחביה, גויס פרדי כהנא למשימה. כותב שורות אלה, שהיה מעורב בעיצוב, מציין שבתוכנית הרעיונית לאתר נכלל רעיון מקורי ושאפתני שלא זכה להתבצע:

פרדי תכנן את רחבת מגדל המים האייקוני, הקשורה לגן ארץ-ישראלי שיינטע בחצר, על ידי אמת מים, המסמלת את פיתוח ההשקיה לחקלאות ולגינון הנוי ומזרימה את מי בריכת המגדל אל הגן. לאורך שביל מרכזי יוצגו, לפי התוכנית, דגמים של צורות התיישבות שונות, אשר יסבירו את הייחודיות שלהן מבחינה תכנונית וארכיטקטונית.

חלפו כבר שלושה עשורים מאז, וזו ההזדמנות לחשוף את הרעיון הנהדר שלא מומש – אמת המים שלא הזרימה חיים קיבוציים כפי שתכנן בראשו הקודח...

עכשיו כאן הצברים שפורסמו בעתון "זמן קיבוץ"

ומכאן, בסבסבס הבא אספר את הצברים שלי!

שבת שלום מתמר וולפין

בית כפר הנשיא מודיע בצער על פטירתו של

שמעון (שמעליה) גודמן

חבר גרעין ה' וחבר כפר הנשיא לשעבר, שנפטר בסקוטלנד לאחר מחלה קשה

אנו משתתפים בצערם של אשתו אליס, בתו גדעונה, המשפחה
וחבריו בכפר הנשיא

יהי זכרו ברוך

פִּינֵת הַהֶנְצָחָה / דוד אלמן

הנרי בן-יהודה ז"ל - (2/1/1926 - 4/6/2008)

הנרי הינו חבר הקיבוץ וממייסדיו. תחילת דרכו בתנועת הבונים באנגליה, עבר הכשרה בחוות גורזי-ליז ולינקולנשייר. לכפר הנשיא הגיע דרך מנסורה לאחר עלייתו ארצה.

הנרי, מעבר לעבודה, היה בעיקר צייר ושחקן. ניתן לומר שבהחלט היה חלק בלתי נפרד מעולם הזיגולוגיה של כפר הנשיא. היה בהחלט אדם מצחיק ומשעשע.

כרבים אחרים הקים כאן הנרי משפחה ועבד בעיקר בחקלאות כשבין היתר ניהל את חנות הפרות "פרי טרי כפר הנשיא" עם מוסי ודייב ז"ל. גם הנרי, השאיר כאן עקבות בזכרוננו שלא במהרה יתפוגגו.

<https://khbbm1.wixsite.com/2008-04>

הביא דוד אלמן - פניות כלשהם הפנו אלי - רק לא בטלפון (בעיית שמיעה)

12 שימושים מקוריים לפלפל חוץ מבישול

הפלפל השחור משמש אותנו בתיבול, בישול ואפילו בתרסיס להגנה אישית. מדובר בתבלין אהוב אשר נמצא בשימוש כבר אלפי שנים, עוד מהתקופה

הפרהיסטורית, ואין כיום בית ללא קופסה של פלפל שחור במטבח. בנוסף לתפקיד החשוב שלו בכל מה שקשור לאוכל שאנו אוכלים, יש לפלפל עוד שימושים רבים ומגוונים שלא קשורים למטבח כלל וכלל. משמירה על צבעי הבגדים ועד לטיפול בקשקשים, אלה 12 השימושים המיוחדים של פלפל שכדאי לכם להכיר ולנסות.

1. **שמירה על צבע הבגדים לאורך זמן:** כאשר אנחנו מכבסים את הבגדים, הם מאבדים את הבהוק המקורי שהיה להם והצבע שלהם מתחיל לדהות אט אט. כדי לשמור על הצבע הרענן של הבגדים שלכם, הוסיפו כפית של פלפל שחור טחון למכונת הכביסה והפעילו אותה כרגיל. הבגדים ייראו חדשים וישמרו על הצבע העז שלהם לאורך זמן.

2. **הרחקת נמלים מהמטבח:** לא משנה כמה אנחנו מנקים את המטבח, נראה כי נמלים תמיד מוצאות פירור שנשכח והן עטות עליו במהירות ובכמות עצומה. כדי למנוע את הבעיה הזו, פשוט השתמשו בפלפל שחור; פזרו את התבלין הזה במקומות בהם ראייתם נמלים ותראו איך תוך זמן קצר הן מתמעטות במספר וחדלות מלפלוש למטבח שלכם.

3. **טיפול טבעי נגד חרקים פולשים:** אין דבר נחמד יותר מלגדל עציצים עם צמחים צבעוניים בבית או פירות וירקות בגינה, אך כל מי שעושה זאת מכיר את בעיית החרקים הפולשניים שמזיקים לצמחייה שלנו. אם אתם רוצים להיפטר מהמזיקים האלה בצורה טבעית ובלי לרסס כימיקלים על הצמחים שלכם, השתמשו בפלפל שחור. ערבבו קמח עם פלפל שחור

ופזרו את התערובת על האדמה בה אתם מגדלים את הצמחים. הפלפל מונע חדירה של חרקים וכן הטלה של ביצים במקום בו גדלים צמחים, מה שיגרום להרחקת מזיקים אחת ולתמיד. בנוסף, משום שמדובר בקוטל טבעי, הוא יעשה זאת בצורה אורגנית שלא תזיק לצמחים וכזו שלא דורשת החדרה של רעלים לתוך ירקות, פירות ותבלינים שאתם אוכלים.

4. **מניעת דימום מחתכים בגוף:** לעתים אנחנו נחתכים מנייר או דברים אחרים בסביבה שלנו, מה שיוצר פצע מדמם וכואב. כדי לעצור דימום של חתכים קטנים, השתמשו בפלפל שיחסום את היציאה של הדם ויעזור לפצע להחלים מהר יותר; שטפו את אזור החתך, פזרו עליו פלפל שחור ועטפו אותו בפלסטר. הדימום ייפסק במהרה, מה שיאפשר לפצע להגליד בקצב מהיר יותר מהרגיל.

5. **הרחקת מכרסמים מכבלים חשמליים:** מזיקים נוספים מלבד נמלים וחרקים שרובנו נתקלים בהם במהלך חיינו, הם מכרסמים שפולשים לעתים לביתנו. מלבד הפחד שהם מעוררים ברוב האנשים, מכרסמים ידועים לשמצה גם בגלל שהם לועסים כבלים חשמליים, מה שגורם לנזק למכשירים חשמליים ולקצרים ברחבי הבית. כדי להרחיק את המזיקים הללו מהכבלים, פזרו ועסו פלפל שחור על הכבלים ותוכלו להיות רגועים שהם יישארו שלמים ובלי נזקי לעיסה.

6. **הקלה על כאבי מפרקים:** לפלפל יש תכונות רפואיות רבות בזכות נוכחות של נוגדי חמצון ורכיב מיוחד הקרוי "פיפרין" שבמחקר משנת 2009 נמצא שהוא נוגד דלקות ועוזר להקל על כאבים, כמו כאבי מפרקים. כדי ליהנות מהיכולות האלו, הכינו לעצמכם תערובת עיסוי טבעית שתחמם את האזור הבעייתי ותקל על הכאבים; ערבבו טיפה של שמן שקדים, 2 טיפות של שמן פלפל, 1 טיפה של שמן ג'ינג'ר ו-2 טיפות של שמן לבנדר. עסו את תערובת השמנים על המפרקים הכואבים ותרגישו הקלה תוך זמן קצר.

7. **טיפול בכאבי ראש:** כולנו חווים מתחים ביומיום שגורמים לכאבי ראש ואפילו למיגרנות שמשפיעות לרעה על התפקוד ועל מצב הרוח שלנו. כדי להקל על כאבי הראש הללו, הוסיפו פלפל לארוחות שלכם או שתו חצי כוס מים עם חצי כפית של פלפל שחור טחון. כאמור, הפיפרין שמצוי בפלפל הוא נוגד דלקות וגורם גם לשינוי התפיסה החושית של כאב, מה

שמביא להפחתה של התחושה המעיקה הזו. ההשפעה המשולבת של 2 התכונות הללו גורמת להקלה על כאבי ראש ומיגרנות, ועוזרת לנו לתפקד ללא כאבים במהלך היום.

8. **הורדת חום:** למרות שהחורף לא כאן כרגע, אנשים רבים עדיין עלולים לסבול מחום גבוה בשל מחלות או אלרגיות. אם מצב שכזה יתקוף אתכם או את האנשים שקרובים אליכם, שלבו פלפל בתפריט היומי כדי להוריד את החום. ערבבו רבע כפית של פלפל שחור עם חצי כוס מים ושתו מהמשקה במהלך היום (כ-3 פעמים ביום). אם אתם מעוניינים לנטרל מעט את הטעם החריף של הפלפל, הוסיפו סוכר לתערובת כדי שתוכלו לשתות את התרופה הטבעית הזו בקלות.

9. **טיפול בפצעונים:** משחות וקרמים קוסמטיים לטיפול בפצעונים הם יקרים ולעתים אף גורמים לתגובות חריפות וחמורות יותר מהמצב ההתחלתי. אם אתם רוצים להיפטר מפצעונים באופן טבעי ובלי חשש לאלרגיות, טחנו גרגירי פלפל שחור עם מעט מים ומרחו על הפצעים למשך חצי שעה. שטפו את תערובת הפלפל וחזרו על הפעולה בכל פעם שיצוץ פצעון מעיק.

10. **מניעה וטיפול בקמטים:** שימוש קוסמטי נוסף של פלפל שחור מסייע לטיפול בקמטים קיימים ומניעת הופעתם של קמטים חדשים. הכמות הגבוהה של נוגדי החמצון שיש בפלפל שחור מגנה על העור מפני הזדקנות והיווצרות קמטים, כך שבמקום לרכוש סרומים ומשחות יקרות, פשוט הוסיפו פלפל שחור לתפריט היומי שלכם ותוכלו לחזות בהשפעות המיטיבות שלו על העור.

11. **עזרה בגמילה מעישון:** זה לא סוד שעישון מזיק לבריאות שלנו ושל הסובבים אותנו, גורם למחלות כרוניות ומקצר את תוחלת החיים. העישון הוא הרגל שרבים רוצים להיפטר ממנו וכדי לעשות זאת בצורה טבעית, ניתן להשתמש בשמן של פלפל שחור. במחקר שנערך במעבדה לחקר הניקוטין, חוקרים מצאו כי שאיפה של אדי שמן של פלפל שחור מפחיתה את החשק לעישון בצורה ניכרת ובכך מסייעת לתהליך הגמילה מעישון.

12. **טיפול בקשקשים:** קשקשים נוצרים מגירוי בעור הקרקפת שגורם לקילוף תאי עור, ואלה יוצרים מראה לא נעים ותחושת גרד בראש. אם גם אתם סובלים מהבעיה, דעו שיש לכך פתרון טבעי בזכות הפלפל. התבלין המיוחד הזה מכיל את המינרלים אבץ וסלניום, שעוזרים לחזק

את סיב השערה ולמנוע היווצרות של קשקשים. שלבו את התבלין הזה עם יוגורט שיש לו תכונות אנטי פטרייתיות ונוגדות דלקת לקבלת תכשיר טבעי להעלמת קשקשים; ערבבו בקערה כוס של יוגורט עם 2 כפיות פלפל שחור טחון, ומרחו את התערובת על האזורים הנגועים. חכו שעה ושטפו את השיער באופן רגיל. תוכלו לראות תוצאות תוך מספר ימים, ותיהנו ממראה שיער בריא ונקי.

על מנת ליהנות מכל התכונות המיטיבות של פלפל שחור, חשוב לבחור את התבלין הזה בצורה הטובה ביותר שלו ולאחסן אותו כראוי. פלפל שחור טחון הוא מצוין, אך גרגירי פלפל שחור הם טובים יותר למגוון שימושים כיוון שיש להם קליפה מגנה שמונעת פגיעה בתבלין. כאשר אתם רוכשים גרגירי פלפל שחור, בחרו את אלו שהם קטנים, כבדים וללא פגמים. אחסנו את הפלפל השחור בצנצנת זכוכית אטומה לאוויר שתגן עליו מנזקי לחות והניחו אותה במקום יבש וחשוך. ניתן לשמור אבקת פלפל שחור למשך שלושה חודשים, אך לגרגירי פלפל אין תאריך תפוגה וכל עוד מאחסנים אותם כראוי, ניתן להשתמש בהם במשך שנים ארוכות ולקצור את התועלות הרבות שלהם בהצלחה.

26.8 רז דגן

סיפור לשבת

אפשר לקבל כוס מים?

פעם הייתי דופקת על דלת השכנה שלי כל יום, כי ידעתי שהיא בדיכאון. אני אמא חד הורית, אינפלואנסרית, ולפי המטפלת שלי - "יש לי גבולות יצירתיים מאוד".

כששמעתי אותה בוכה דרך הקיר, לא התקשרתי לאיש מקצוע. במקום זה - לקחתי את התינוק בן 4 החודשים, עשיתי פרצוף תמים מול המראה, ודפקתי על הדלת:

"שלום... סליחה שאני מפריעה... אפשר לקבל כוס מים?"
היא פתחה חצי דלת, הסתכלה עליי, על התינוק, וחזרה אליי.
"מים?"

"מים".

"את גרה ממול".

"כן".

"יש לך ברז".

"כן".

שקט ארוך...

בסוף היא נתנה לי את המים.

ככה נולד הרעיון הכי מטורף והכי יפה בחיים שלי.

למחרת חזרתי עם תירוץ חדש:
"יש לך מלח?"

יום אחרי:

"אפשר לקבל ביצה?"

יום אחרי:

"את יודעת אם מחר ירד גשם?"

היא תמיד פתחה את הדלת.

תמיד בסוף דיברנו.

אני הקשבתי, התינוק רייר, והזמן אצלה זרם לאט יותר... יותר בנושי, המערכת עבדה מושלם...

עד שבא יום שלישי והחריב הכל.

דפקתי על הדלת עם פרצוף. "אני צריכה אבקת סוכר."
הדלת נפתחה עם מטאטא!

"די כבר! תקני לעצמך דברים, גברתי! יש לך בית יפה ואין לך מים!?"
 אני בת 72 - אני יודעת מה זה ברז !!!
 וטרקה את הדלת.

לא דפקתי על הדלת שלה חודש שלם.
 אבל הקשבת... בדקתי אם היא מדליקה טלוויזיה, פותחת מקרר, יוצאת
 למסדרון. הפכתי למערכת מעקב הכי חסרת תועלת - והכי אוהבת בבניין.
 ואז, שבת אחת בבוקר - דפיקה על הדלת שלי.
 פתחתי.

זו הייתה היא.
 עיניים אדומות, פלן וניל ביד, ופרצוף של מישהי שחזרה על המשפט המון
 פעמים.

"אמרו לי בסופר שאת משאירה לי דברים... שואלת מה שלומי... שאמרת שאת
 קונה יותר כי יש לך שכנה עצובה".
 הקול שלה נשבר על המילה "עצובה".
 "למה עשית את זה? למה לא אמרת לי?"
 עניתי בשקט:

"כי אם הייתי אומרת - אולי לא היית פותחת את הדלת.
 ואני הייתי חייבת שתפתחי".
 היא כיסתה את הפה.
 אני נשכתי שפה.

והתינוק - שיש לו כישרון על טבעי להרוס רגעים רציניים - בחר בדיוק אז
 להתעטש ולמרוח את כל הפנים בנזלת.
 שתינו בכינו. היא מרוב רגש, אני מרוב רגש... וקצת מרוב גועל.

השם שלה היה נורה.
 בת 72, אלמנה, עם בן בספרד שמתקשר כל שלושה שבועות עם אשמה
 וקליטה גרועה.
 פתאום היה לה נכד שזורק עליה אוכל מרוסק, ואמא מזויפת שמצלמת הכל
 לתוכן (כי אני אינפלואנסרית ואין לי בושא).

יום אחד עשיתי חשבון:
 לי יש דירה גדולה עם חדר פנוי.
 לה יש שכר דירה שעולה כל הזמן + בדידות.
 אמרתי לה מעל צלחת פסטה:
 "נורה, הדירה שלי גדולה. בואי תעברי לגור איתנו".
 היא שמה את המזלג.
 "ומה אם נריב?"

"אז נחזור לתכנית הישנה: אני דופקת ושואלת מים, את צועקת לי שיש לי ברז,
 ואחר כך מתפייסות עם פלן."

היא שתקה רגע ארוך... ואז מחתה דמעה ואמרה:
 "בסדר. אבל אני מביאה את הצמחים."

נורה גרה איתנו כבר שנתיים, היא משגיחה על הבן שלי כשאני עובדת.
 אני משגיחה עליה כשהימים האפורים מגיעים (וכן, הם עדיין מגיעים).

הבן שלי קורא לה "נונה".
 היא קוראת לו "הילד שלי" בקול ששובר לי את הלב בכל פעם.
 ולפעמים, כשאני מתגעגעת אליה למרות שהיא בחדר הסמוך - אני לוקחת כוס
 ריקה, הולכת לדלת שלה ודופקת:
 "נונה... אפשר לקבל קצת מים?"
 היא מסתכלת עליי, נאנחת, ומחייכת:
 "יש לך ברז, יקירה".
 "נכון", אני עונה. "אבל שלך יותר טעים"

